

Barangolás a szlovákiai csillagvizsgálókban

A VÉGROSZTOKAI CSILLAGVIZSGÁLÓ

Elérhetőségek:

Levelező cím: Hvezdáreň Roztoky - vysunuté astronomické pracovisko
Podduklianskeho osvetového strediska vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 160/74
089 01 Svidník
Telefon: 00421/547 52 10 68
Email: pos@slovanet.sk

Hvezdáreň Roztoky
090 11 Roztoky
Telefon: 00421/547 59 23 20
Email: astroroztoky@szm.sk
GPS: 21°28'57,52" E, 49°23'57,59" N
Tengerszint feletti magasság: 440 m
Web: <https://roztoky.space/>

Történelem:

A Végrosztokai Csillagvizsgáló (Hvezdáreň Roztoky), mint csillagászati intézmény, 1982-ben lett létrehozva, felsővízközi (Svidník) ideiglenes székhellyel. A nyolcvanas évek végén költözött át a felújított vámhivatal épületébe, Végrosztoka külterületére. 2001-ben elvesztette önállóságát és az Eperjesi Csillagvizsgálóhoz és Planetáriumhoz tartozott. 2003-tól a Végrosztokai Csillagvizsgálót a Felsővízközi Közművelődési Központ-hoz csatolták, mint kihelyezett csillagászati munkahelyet. A csillagvizsgáló a Keleti Kárpátok tájvédelmi körzetben található. Mivel itt van Szlovákia egyik legsötétebb égboltja, kiváló észlelési feltételek állnak rendelkezésre.

Tevékenység:

A csillagvizsgáló, hasonlóan a többi ilyen intézményhez, aktívan részt vesz a csillagászat és a természettudományok terjesztésében, a természethez kötődő pozitív hozzáállás propagálásában és a lakosság általános és szakmai képzettségének emelésében. Elsődleges feladatuk a gyerekek és fiatalok csillagászati ismereteinek elmélyítése szakköri foglalkozás keretében, szabadidős tevékenységben és az oktatásban egyaránt.

Módszertani tanácsadást is biztosít az iskolák és az amatőr csillagászok számára.

Részt vesznek az országos csillagászati versenyek járási fordulójának lebonyolításában, mint pl. „Gyermekszemmel a világűr” (Vesmír očami deti), vagy a több kategóriás „Mit tudsz a csillagokról?” (Čo vieš o hviezdach?) vetélkedő, de a tanulók csillagászati és űrkutatási témájú rajzait, festményeit is értékelik és kiállítják.

Látogatási idő, tanulmányi kirándulások:

Nappali bemutatók:

A csillagvizsgáló bemutatása, előadás, szakértői magyarázat a kupolában, (jó idő esetén) a Nap fotoszférájának megfigyelése. Az előadás témájáról közvetlenül a megrendeléskor (egy héttel a látogatás előtt) lehet megállapodni a csillagvizsgáló alkalmazottjával. Egy csoportban maximum 15 főt fogadnak.

Éjszakai bemutatók:

A csillagvizsgáló bemutatása, előadás, szakértői magyarázat a kupolában, (jó idő esetén) az éjszakai égbolt, a Hold, a bolygók és a mély-ég objektumok megfigyelése. Az előadás témáját illetően (szintén

egy héttel a látogatás előtt) a megrendeléskor lehet megállapodni az intézmény munkatársával. Egy ilyen éjszakai csoport maximum 10 főt jelent.

Éjszakai megfigyelések:

A csillagvizsgáló az éjszakai égbolt objektumainak megfigyelését kínálja, amelyek időpontjait folyamatosan közzéteszi a honlapukon és a regionális médiában. Az ilyen észleléseken is legfeljebb 10 fő vehet részt és természetesen a megfigyelésre csak kedvező időjárás feltételek mellett kerül sor. Legkésőbb 2 órával a bejelentett kezdés előtt kell a szervezőkkel telefonon egyeztetni (054/7592320).

Belépődíjak:

Mivel a belépődíjak évenként változhatnak, ezért a honlapukon kell tájékozódni. Általában csak szimbolikus, jelképes belépődíjak vannak. Nyugdíjasoknak és diákoknak további kedvezményeket nyújtanak. Hat éven aluli gyermekek számára pedig a belépés ingyenes.

Elszállásolás:

Azon kevés csillagvizsgálók közé tartozik, amelyek területén van lehetőség elszállásolásra is a látogatók részére. A turistaház 25 ágygal rendelkezik 3-4 ágyas szobákban, amelyek pótágyazhatók. Minden szobához saját fürdőszoba tartozik (zuhanyzó, WC). Van egy kétágyas lakosztály is az igényesebb vendégek számára. Ezenkívül felszerelt konyha, étkező, közös helyiségek TV-vel, előadóterem. A csillagvizsgáló területén röplabdapálya, tenispálya és parkoló található.

A szállást igénybe vevőknek a bemutatók ingyenesek.

Megközelíthetőség:

A megszokott lehetőségek, mint a személyautón, autóbuzson kívül kisrepülőgéppel is el lehet jutni a csillagvizsgálóba, mivel leszállásra alkalmas kifutópálya található a csillagvizsgáló mellett (lásd a mellékelt fotót).

Távcsövek és műszerek:

- Ritchey-Chréten 400/4000 távcső sBIG ST-8 CCD kamerával
- Refraktor 150/2250, különböző CCD kamerákkal és szűrőkkel
- Refraktor 102/500
- Refraktor 102/1000
- Newton 250/1200
- Newton 300/1500
- Hordozható távcsövek: Zeiss refraktor 80/1200, Celestron 80/900, Bresser 70/700, Meopta 25x70, AD 60/800, Newton 130/1200, Bresser 90/450, Cassegrain 300/3000
- Coronado 40/400 H-alfa naptávcső

Észlelések:

A csillagvizsgáló több észlelési programba is bekapcsolódik. A ČESLOPOL csoport 148-as állomásaként a Nap fotoszféráját és kromoszféráját észlelik. A Ritchey-Chréten 400/4000 távcsővel CCD kamerákkal és a hozzájuk tartozó szűrőkkel változócsillagokat észlelnek. A 2022 decemberében felszerelt műszerrel az ionoszférát figyelik meg egy nemzetközi program keretében.

Szerkesztette: Molnár Iván

A mellékelt fotók a Végrosztokai Csillagvizsgáló internetes oldaláról származnak.

A csillagvizsgáló főépülete, a felújított vámhivatal

A fotó bal oldalán a Ritchey-Chrétien 400/4000 távcső kupolája

Madártávlatból a csillagvizsgáló látképe

A Naprendszer parkja a főépülethez vezető úton, Uniós támogatásból készült

A 150/2250 refraktor az eltolható épülettel

A főépületben a szálláshely szobái, étterem, társalgó, előadóhelység